

Waterstaatskerk in Nieuw Beerta (Foto: Jur Kuipers)

Open Monumentendag Gemeente Oldambt

11 september 2021

10:00 – 16:00 uur

Elk monument een leermoment

Ga je samen met ons op zoek naar de rijkdom aan oude Oldambtster kerken, molens en boerderijen? Vrijwilligers zetten vandaag de deuren van 'hun' monument wijd voor je open en vertellen graag de verhalen.

De beleving in en om het monument staat dit jaar centraal. Aan elk monument valt iets te leren. 'Snuuster' door onze monumenten en activiteiten. Je komt dan ongetwijfeld iets van je gading tegen!

Opening (10:00 uur) - Carillonspel vanaf Winschoter toren d'Olle Witte

Open Monumentendag 2021 wordt ingeluid met carillonspel vanaf d'Olle Witte in Winschoten. Samen met collega-beiaardiers in heel Nederland geeft stadsbeiaardier Vincent Hensen het startsein voor deze 35^e Open Monumentendag door het spelen van een door het Nederlandse publiek gekozen melodie. Dhr. Jurrie Nieboer, wethouder cultuur in de gemeente Oldambt, opent de dag officieel.

Wegwijs op Open Monumentendag

In deze brochure vind je korte informatie over de deelnemende Oldambtster monumenten en speciaal voor deze dag georganiseerde activiteiten. Uitgebreidere informatie over de monumenten hebben we voor je op de landelijke website van Open Monumentendag gezet: www.openmonumentendag.nl.

Ben je benieuwd welke monumenten deelnemen? Kijk voor een overzicht op de volgende pagina.

Route

In de brochure vind je ook kaartjes van een auto-/fietsrondrit (57 km) die langs alle deelnemende monumenten buiten Winschoten voert en van een wandelroute (4 km) langs de deelnemende Winschoter monumenten. De routebeschrijvingen staan op het bij deze brochure gevoegde inlegvel.

Waar begint je ontdekkingstocht?

Beerta	Hervormde Kerk
Nieuw Beerta	Waterstaatskerk
Ganzedijk	Udema's molen
Finsterwolde	Protestantse Kerk en Toren Activiteit: lezing/rondleiding gerestaureerde toren
Oostwold	Protestantse Kerk
Midwolda	Dorpskerk
Nieuwolda	Boerderij Hoogheem Activiteit: rondleiding en korte films (Stichting Landschap Oldambt en Boerderijenfonds) Protestantse Kerk
Nieuw Scheemda	Westerse molen / Zeldenrust Hervormde Kerk
Scheemda	Hervormde Kerk en Toren Activiteit: rondleiding door kerk en toren; film 'Het Mysterie van Scheemda'; zelf musiceren op het orgel; informatiepunt / verkoop publicaties Cultuurhistorisch Centrum Oldambt
Winschoten	Voormalig rabbinaatshuis Molen Edens / De Volharding Molen Berg Molen Dijkstra Toren d'Olle Witte Marktleinkerkerk Activiteit: 10:00 uur - officiële opening Open Monumentendag bij toren d'Olle Witte; carillonspel

Beerta

Hervormde Kerk – Hoofdstraat 263

De Bartholomeuskerk van Beerta (1506) is door de Beertster bevolking in verband met de oprukkende Dollard op hoger gelegen grond gebouwd. Na instorting van de hoge gewelven in 1783 is een schilddak aangebracht. De vrijstaande toren is uit 1806.

Ontdekken: renaissance preekstoelkuip (1625), groot Van Oeckelenorgel (1862), beeldhouwde grafzerken (18^e eeuw).

Nieuw Beerta

Waterstaatskerk – Hoofdweg 18

De neoclassicistische zaalkerk van Nieuw Beerta (1856) werd gebouwd onder toezicht van ingenieurs van Waterstaat.

Ontdekken: Hardorff-orgel (1857), gedenksteen ter nagedachtenis aan dominee Bastiaan Jan Ader (in 1944 gefusilleerd in verband met hulp aan onderduikers).

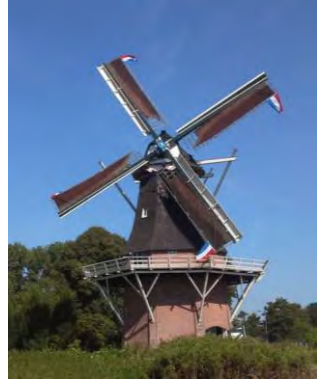

Ganzedijk

Udema's molen – Ganzedijk 71

Deze gecombineerde koren- en pelmolen (1868) staat aan de westzijde van het Zijldiep. De molen is vernoemd naar de laatste eigenaar, W. Udema (molenaar van 1946 tot 1961).

Ontdekken: sluitsteen 'A.J.L.N. 1868' boven de ingang, twee koppels maalstenen, twee pelstenen en een hamermolen (snel draaiende messen voor het malen van veevoer).

Finsterwolde

Protestantse Kerk en vrijstaande toren – C.G. Wiegersweg 1

De Stefanuskerk (ca. 1275) heeft door de eeuwen meerdere ingrijpende verbouwingen ondergaan. De voorgevel is in 1852 in neoklassieke stijl herbouwd.

Ontdekken: preekstoel in Lodewijk XVI-stijl (1806), herenbank met wapens van familie Heddema (1813), ouderlingenbanken (1817), orgel van H.H. Freytag (1808), 17^e- en 18^e-eeuwse grafzerken.

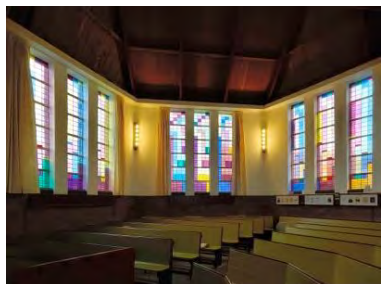
Activiteit – Lezing/rondleiding over recent gerestaureerde vrijstaande klokkentoren door Christaan Velvis, bouwkundige Stichting Oude Groninger kerken (13:30 & 16:00 uur)

Oostwold

Protestantse Kerk – Goldhoorn 8

De Protestantse kerk van Oostwold (1930) is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School, naar het ontwerp van de Groninger architecten Van Wijk en Broos. In 2012-2013 is de kerk geheel gerestaureerd en in de oorspronkelijke kleuren teruggebracht.

Ontdekken: nagenoeg origineel interieur, waaivormig bankenplan, houten dak-beschoot, glas-in-lood ramen.

Midwolda

Dorpskerk – Hoofdweg 168

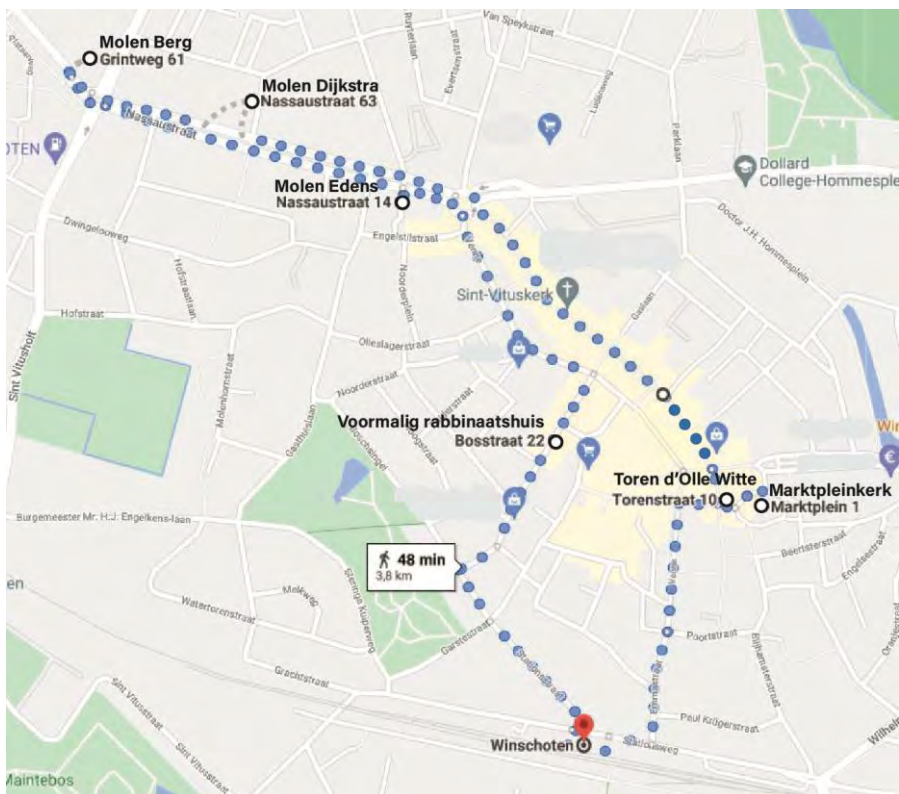

Deze zaalkerk werd in 1738 gebouwd in opdracht van Johan Hora, eigenaar van de plaatselijke Ennemaborg. De kerk heeft spitsboogvensters in gotische stijl en een zadeldak met vier pinakeltjes.

Ontdekken: preekstoel in Louis XIV-stijl, herenbanken met wapens van Johan Hora en Catharina Wolters, Hinsz-orgel (1772).

◀ Auto-/fietsrondrit door het Oldambt (57 km)

▼ Wandelroute door Winschoten (4 km)

Nieuwolda

Boerderij Hoogheem – Langeweg 2

Dit is de enige nog in oorspronkelijke vorm verkerende boerderij van het oudste Oldambtster type (1771). Tijdens de gloriejaren van de ‘graan-republiek’, lieten de eigenaren ernaast een nieuw groot huis met slingertuin aanleggen (Villa Hoogheem, 1881).

Ontdekken: opkamer met plafonds en bedsteewanden met geschilderde ornamenten (late 18^e eeuw), kapschuur (1900) met collectie oude landbouwmachines en gereedschap.

Activiteit – Rondleiding en korte films van Stichting Landschap Oldambt en Boerderijenfonds (doorlopend)

Protestantse Kerk – P.G. Cremerstraat 14

De Hervormde kerk van Nieuwolda werd in het jaar 1718, een jaar na de Kerstvloed van 1717, voltooid. De nalatenschap van de plaatselijke kruidenier Timon Harmens (ruim 4000 gulden) was voldoende om een mooie zaalkerk te bouwen.

Ontdekken: preekstoel (1718), orgel in rococostijl van J.F. Wenthin (1785), grafzerken in koorvloer.

Nieuw Scheemda

Westerse Molen / Zeldenrust – Hamrikkerweg 18

De poldermolen Zeldenrust, tegenwoordig De Westerse molen genoemd, werd in 1862 gebouwd. Oorspronkelijk bemaalde deze molen het waterschap Westerse Molenpolder (660 ha). De molen dient sinds eind 19^e eeuw als hulpgemaal.

Ontdekken: mooie ligging in het landschap, grote en kleine vijzel.

Hervormde Kerk – Hamrikkerweg 27

Deze zaalkerk werd in 1661 gebouwd en draagt op het hoge schilddak een zeskantige dakruiter waarin een klok van F. Hemony hangt. De voorgevel dateert uit 1906 en heeft een dak-erker met wijzerplaat. In 1906 kreeg de kerk een nieuwe voorgevel voorzien van een dak-erker met wijzerplaat.

Ontdekken: preekstoelkuip (17^e eeuw), het zweepje van de hondenslager, het kleinste Arp-Schnitgerorgel ter wereld (1695).

Scheemda

Hervormde Kerk en Toren – Torenstraat 2

De laat-gotische zaalkerk (1515) heeft aan het eind van de 19^e eeuw een uitgebreide romantische restauratie ondergaan, o.a. met een groot neogotisch venster boven de hoofdingang en daaronder het beeld van een bijbellezende vrouw. De vrijstaande toren (1570) heeft een laat-18^e-eeuws classisistisch poortje. Bij de romantische restauratie zijn trapgevels en een opengewerkte torenspits toegevoegd.

Ontdekken: blauwgroen houten tongewelf, preekstoel met vergulde 'groenmannen' (1634), neobarok orgel van Roelf Meijer (1874).

Activiteit – Rondleiding kerk en toren met film 'Het Mysterie van Scheemda' (elk uur vanaf 11:00 uur; laatste 16:00 uur); zelf musiceren op het orgel (na vooraanmelding); informatiepunt / verkoop publicaties van het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt

Winschoten

Voormalig rabbinaatshuis - Bosstraat 22

Het rabbinaatshuis (1900) staat naast de voormalige syngagoge en herinnert aan de relatief grote Joodse gemeenschap die Winschoten heeft gehad.

Ontdekken: gevel in Moorse trant met fraaie vensters en donkerbruin geglazuurde kopjes, mikwe (ritueel reinigingsbad).

Molen Edens / De Volharding – Nassaustraart 14

Molen Edens (1763) is de oudste, nog bestaande molen in de provincie. De oorspronkelijke pelmolen is tegenwoordig ingericht als korenmolen. Hij is twee keer verhoogd (1870 en 2007). Naast de molen staat de woning van de eerste eigenaar (1774).

Ontdekken: gevel- en sluitstenen die herinneren aan de geschiedenis van de molen, twee koppels kunststenen.

Molen Berg – Grintweg 61

Molen Berg (1854) is een koren- en pelmolen. Vanaf eind 19^e eeuw heeft de molen ook dienst gedaan als houtskoolbranderij en brikettenfabriek, en werd er eikenschors gemalen voor de leerlooierijen in Winschoten.

Ontdekken: wieken met kleppen, Engels kruiwerk (ijzer), drie koppels maalstenen, twee pelstenen.

Molen Dijkstra – Nassaustraart 63

Molen Dijkstra (1862) is ingericht als koren- en pelmolen. Het was tot 2007 de grootste en hoogste molen van Winschoten. Het is tevens de 'steenrijkste' molen van Nederland. Naast de molen staat de voormalige molenaarswoning.

Ontdekken: vier koppels maal- en twee pelstenen, goed bewaard gebleven pellerij, historische werkplaats van een molenmaker.

Toren d'Olle Witte – Torenstraat 10

D'Olle Witte (vermoedelijk 15^e eeuw) is de vrijstaande klokkentoren van de Marktpleinkerk. Hij is uit stenen van roodbakende Groninger klei opgetrokken en in fasen verhoogd tot 41 meter. De naam verwijst naar de witte bepleistering die hij van 1856 tot 1931 had.

De toren lag op een strategische plek, vlak bij de handelsweg van de stad Groningen naar het Duitse Münster en het Winschoter riviertje de Rensel. In de geschiedenis is verscheidene keren gestreden om het bezit van de toren.

Ontdekken: kanonskogels uit de Tachtigjarige Oorlog, middeleeuwse gevangeniszellen, torenklokken en carillon, uitzicht over Winschoten en omgeving.

Activiteit – Officiële opening Open Monumentendag (10:00 uur) en carillonspel

Marktpleinkerk – Marktplein 1

De Grote Kerk of Marktpleinkerk (ca. 1275) is een romanogotische kerk. De van oorsprong katholieke kerk is waarschijnlijk gebouwd met hulp van de cisterciënzer monniken van de abdij Corvey aan de Weser. Sinds de Reformatie (1594) is het een protestantse kerk.

Ontdekken: portaal met poortdoorgang in rococostijl (1772), preekstoel (1745) uit de kerk van Oterdum, 18^e-eeuwse grafstenen, hoge glas-in-loodramen (1947-1972) van Femina Schilt-Geesink, orgel van C.G.F. Witte (1868), schilderijen met bijbelse voorstellingen van de Groninger De Ploeg-schilder Jannes de Vries.

Open Monumentendag en COVID-19

Om de dag voor iedereen veilig te laten verlopen, houden we ons aan de 1,5 meter afstand. Zorg dat je een mondkapje bij de hand hebt. Ook kunnen vrijwilligers je aanwijzingen geven. Het is mogelijk dat je bij een monument/activiteit even moet wachten in verband met de bereikte limiet aan bezoekers.

Als er iets verandert in het programma, dan lees je dat op de website van Open Monumentendag: www.openmonumentendag.nl.

Open Monumentendag Gemeente Oldambt 2021

De organisatie van Open Monumentendag Oldambt is alleen mogelijk door de inzet van vele betrokken vrijwilligers. Help ons deze dag nog aantrekkelijker te maken en vul bij een van de monumenten onze bezoekersenquête in.

Wil je op de hoogte blijven van onze activiteiten en verhalen over het Oldambtster erfgoed? Abonneer je op de digitale nieuwsbrief via onze website: www.chcoldambt.nl. Of steun ons als donateur of vrijwilliger.

CULTUURHISTORISCH CENTRUM

OLDAMBT

Samen laten we erfgoed spreken

Financiële ondersteuning:

Samenstelling routes:

Meer informatie over de monumenten?

www.openmonumentendag.nl